Geachte voorzitter,

Allereerst wil ik het college en de medewerkers van onze organisatie bedanken voor het vele werk dat is verzet om deze begroting voor 2027 tot stand te brengen. Het opstellen van een gemeentebegroting is ieder jaar opnieuw een flinke opgave. Daarvoor onze waardering.

Voorzitter, we hebben een begroting voor ons waarin veel bestaand beleid is opgenomen en waarin ook een flink aantal projecten, inclusief de bijbehorende budgetten, is doorgeschoven vanuit het huidige jaar. Op papier zien we een sluitende begroting voor 2027, met ook voor de daaropvolgende jaren een sluitend perspectief.

Dat is op zichzelf positief. Maar voorzitter, het CDA maakt zich wel degelijk zorgen over de komende jaren. Want een sluitende begroting is één ding, maar de vraag is vooral: wat gaan onze inwoners daarvan daadwerkelijk merken?

Het bestuursakkoord draagt de titel *Dichtbij en Daadkrachtig*. Mooie woorden, maar als we het recent aangeboden Collegewerkplan bekijken, zien we dat veel ambities pas op langere termijn worden opgepakt. Er zijn veel plannen, maar concrete keuzes en resultaten laten op zich wachten. En dat roept bij ons de vraag op waar die daadkracht op korte termijn blijft.

Neem bijvoorbeeld het accommodatiebeleid. Dit onderwerp wordt steeds verder vooruitgeschoven en de raad lijkt nu opnieuw aan zet te zijn. Terwijl juist hier dappere keuzes nodig zijn. Keuzes om onze accommodaties toekomstbestendig te houden en daarmee de leefbaarheid van onze dorpen te waarborgen.

Een concreet voorbeeld is sporthal De Run. In het bestuursakkoord wordt deze accommodatie nadrukkelijk als speerpunt genoemd. Maar in het Collegewerkplan lezen we dat er volgend jaar eerst scenario's worden opgesteld en dat nieuwbouw pas in 2030 aan de orde kan zijn.

Voorzitter, ik ben daarvoor nog eens in mijn eigen archief gedoken. En wat blijkt? Tijdens de begrotingsbehandeling van 2012 heb ik al een amendement ingediend waarin werd gevraagd om snel een oplossing voor De Run te vinden. We zijn inmiddels veertien jaar verder. Dat is toch wel erg lang voor een onderwerp dat telkens opnieuw als prioriteit wordt benoemd.

Ook het zwembad Zegenwerp vraagt met spoed aandacht. Het contract met Optisport loopt in 2030. Het Collegewerkplan voorziet alleen maar in een visie en een onderzoek tot die periode terwijl er vóór die tijd al actie moet worden ondernomen. Daarom steunen wij de motie van D66.

Dan de woningbouw. Want leefbare dorpen vragen ook om voldoende woningen, voor starters, gezinnen en senioren. Het CDA zet nadrukkelijk in op de bouw van veel woningen in onze gemeente. Maar de cijfers uit de recente raadsinformatiebrief over de voortgang van de woningbouw stemmen ons niet gerust.

In 2025 zijn slechts 35 woningen opgeleverd en in de eerste maanden van dit jaar nog maar vier. Natuurlijk zien we dat op sommige locaties en in sommige dorpen stevig wordt gebouwd. Dat is positief. Maar met deze aantallen komt de doelstelling van 1.200 woningen wel onder druk te staan.

Wat ons daarbij ontbreekt, is een helder overzicht van de verwachte woningbouwproductie per jaar en per kern. Wanneer worden welke woningen gerealiseerd en hoe gaan we de achterstand inlopen?

Daarnaast is het belangrijk om niet alleen naar de plannen van vandaag te kijken, maar ook naar morgen. We moeten parallel plannen ontwikkelen. Neem bijvoorbeeld de verplaatsing van het Elde College. Zodra die plannen verder vorm krijgen, moeten we ook snel kijken naar de mogelijkheden voor de huidige locatie. Desnoods ontwikkelen we die plannen alvast op hoofdlijnen. Want als zich kansen voordoen, moeten we klaarstaan om door te pakken.

Het college kiest daarnaast voor het instrument van gebiedsontwikkelingsplannen, onder andere in Gemonde en Den Dungen. Het CDA ziet daarin zeker kansen. Dit instrument kan de gemeente helpen om meer regie te houden op de ruimtelijke ontwikkeling en verschillende belangen bij elkaar te brengen.

Maar er zit ook een risico aan. Gebiedsontwikkeling vraagt om samenwerking tussen meerdere partijen. Wanneer de opbrengsten en lasten niet evenwichtig over die partijen worden verdeeld, kan het draagvlak snel verdwijnen. Hoe kijkt het college hiertegenaan en hoe wordt geborgd dat alle betrokken partijen op een eerlijke manier kunnen deelnemen en de plannen niet veel vertraging oplopen?

Een ander aandachtspunt is de categorie goedkope koopwoningen. In het Programma Volkshuisvesting wordt uitgegaan van een eengezinswoning met een koopprijs tot 294.000 euro. Maar we zien in de praktijk dat de betaalbaarheid steeds verder onder druk staat. Voor dat bedrag wordt het steeds moeilijker om een aantrekkelijke en toekomstbestendige woning te bouwen. Het risico bestaat dat we woningen realiseren die op papier betaalbaar zijn, maar in de praktijk onvoldoende aansluiten bij de woonwensen van onze inwoners.

Moeten we daarom niet kritisch kijken naar deze categorie en ons woningbouwprogramma waar nodig bijstellen?

Voorzitter, bij bouwen hoort ook verduurzamen. We willen gasloze en energieneutrale woningen, we willen onze bestaande woningvoorraad verduurzamen en we moeten op zoek naar alternatieve energiebronnen.

Dat zijn belangrijke ambities. Maar we moeten er ook voor zorgen dat onze ambities aansluiten bij de technische, financiële en maatschappelijke werkelijkheid. Wanneer ambities te ver vooruitlopen op wat haalbaar is, moeten we bereid zijn daar integraal naar te kijken. Dat hoort thuis in de Omgevingsvisie en eventueel in een herijking daarvan. Om die reden steunt het CDA het amendement van D66 op dit onderwerp.

Voor het leefbaar houden van onze dorpen zijn ook winkels en andere ondernemers essentieel. Het CDA wil zich daarom graag oproepen vooral het inkoop- en aanbestedingsbeleid te richten op lokale ondernemers.

Ook verkeersveiligheid is een belangrijk onderdeel van de leefbaarheid in onze dorpen. Tijdens de verkiezingscampagne en in het bestuursakkoord zijn verschillende locaties genoemd waar verbetering hard nodig is. Denk aan de Hoogstraat in Berlicum, de Dorpstraat in Gemonde, de Litserstraat in Den Dungen en de Nieuwstraat en Schijndelseweg in Gestel.

Het zijn voorbeelden van plekken waar inwoners zich zorgen maken over de verkeersveiligheid. Maar in de begroting en het Collegewerkplan vinden we geen concrete planning terug. Wanneer worden deze locaties aangepakt? En wanneer kunnen inwoners daadwerkelijk verbeteringen verwachten?

Voorzitter, een ander belangrijk onderwerp is de opvang en integratie van vluchtelingen. Juist in deze tijd van polarisatie vindt het CDA dat we moeten blijven inzetten op verbinding. Verantwoordelijkheid en solidariteit zijn

daarbij belangrijke uitgangspunten. Mensen die vluchten voor oorlog en geweld verdienen een veilige plek in onze samenleving.

Tegelijkertijd hebben we ook een verantwoordelijkheid naar onze eigen inwoners. We moeten oog houden voor de draagkracht van onze lokale gemeenschap. Want alleen wanneer opvang en integratie zorgvuldig worden georganiseerd, kunnen we onze verantwoordelijkheid ook op langere termijn waarmaken.

Het CDA heeft daarom een voorkeur voor kleinschalige opvang, met voldoende aandacht voor begeleiding en integratie.

Het college kiest er echter voor om niet mee te bewegen met de opdracht vanuit het Rijk. Dat is een politieke keuze, maar die heeft ook financiële consequenties. Het ontbreken van eigen middelen en het risico dat de gemeente Boxtel nog aanspraak maakt op de middelen die aan onze gemeente zijn uitgekeerd voor opvang in Boxtel, vormen een serieus financieel risico. Hoe groot is dat risico precies en hoe is dit in de begroting verwerkt?

Dan de jeugdzorg. In de begroting zien we dat het beschikbare budget voor 2027 ongeveer 205.000 euro lager ligt dan in 2026. Tegelijkertijd is in de berekening van de weerstandscapaciteit een risico opgenomen met een impact van ruim 300.000 euro.

We weten dat de kosten van jeugdzorg in sommige gemeenten onverwacht enorm kunnen oplopen. Met name intensieve één-op-éénbegeleiding kan tot zeer hoge uitgaven leiden.

Heeft ons college voldoende zicht op dergelijke risico's? En zo ja, hoe worden die beheerst? Zo nee, waarom zijn deze risico's dan niet nadrukkelijker in beeld gebracht bij het opstellen van de begroting?

Voorzitter, ik wil tot slot nog iets zeggen over de samenwerking tussen college en gemeenteraad.

In de inleiding van het bestuursakkoord doet de coalitie een nadrukkelijke handreiking aan de gemeenteraad om samen verantwoordelijkheid te nemen. Ook de wethouder heeft die uitnodiging tijdens de commissievergadering herhaald.

Het CDA neemt die uitnodiging graag aan. Wij zijn bereid om constructief mee te denken en verantwoordelijkheid te nemen voor goede oplossingen voor onze gemeente.

Maar een uitnodiging tot samenwerking moet wel blijken uit het handelen. De behandeling van de jaarrekening 2025 heeft ons daarin teleurgesteld. De manier waarop toen met de ingediende amendementen is omgegaan, voelde voor ons meer als machtspolitiek dan als een uitnodiging tot samenwerking. En dat wringt des te meer nu blijkt dat de betreffende middelen nog altijd niet zijn besteed. Terwijl het destijds blijkbaar zo urgent was dat wachten op de begrotingsbehandeling niet mogelijk was.

Voorzitter, samenwerking vraagt om vertrouwen, openheid en de bereidheid om naar elkaar te luisteren. Dat geldt voor de coalitie, maar zeker ook voor de oppositie.

Tot slot.

Onze inwoners zitten niet te wachten op nog meer dashboards, kengetallen en beleidsstukken. Natuurlijk zijn die nodig om onze gemeente goed te besturen en financieel gezond te houden. Maar uiteindelijk gaat het om wat inwoners dagelijks ervaren.

Zij willen voldoende betaalbare woningen. Goede accommodaties en voorzieningen in hun dorp. Veilige wegen en verkeerssituaties. En een groene, duurzame leefomgeving waarin ook toekomstige generaties prettig kunnen wonen.

Daar moeten we onze energie, onze middelen en onze politieke daadkracht op richten.

Het CDA kiest voor een eerlijke en fatsoenlijke overheid. Een overheid die doet wat zij belooft, verantwoordelijkheid neemt en een gemeenschap die omziet naar elkaar.

Niet alleen *dichtbij* in woorden, maar vooral *daadkrachtig* in daden.

Dank u wel, voorzitter.